

М. Б. НЕНАДИЋ, ветеринар

Да ли се у НР Црној Гори може користити крв добијена клањем стоке на градским клаоницама

Сакупљању и искоришћавању крви на градским клаоницама у НР Црној Гори не поклања се пажња коју она заслужује, имајући у виду њене особине, било као сировинске базе од које се добијају разни технички производи: пластична маса, тврда гума, албуминске боје, албумин за лијепљење шпер-плоча итд, или пак као кланичног пуноваљаног отпатка који се може користити као високовриједна бјеланчевина у исхрани животиња.

Да би илустровали и приказали штете које настају неискоштењем крви, послужићемо се подацима о броју заклане стоке на градској клаоници у Пљевљима током 1953, 54, 55 и 1956 године.

За ове четири године заклано је 7.011 говеди, 41.219 оваца и јагњади и 884 свиње. Заклана стока тежила у живом стању: говеда 520.248 килограма; овце и јагњад 629.046 килограма и свиње 74.075 килограма. Ако количину крви, добијену од закланих животиња, израчунамо према Hemmertu i Halsiwik-u, а она по овим износи тринаести дио тјелесне тежине, добићемо да су говеда приликом клања дала 40.058 килограма, овце и јагњад 48.699 кг. а свиње 5.490 килограма крви, што све укупно износи 94.247 килограма крви. Од ове количине крви, за људску исхрану није утрошена нити једна кап. Крв је канализацијом отекла и била практично изгубљена.

Бројке које смо сада изнијели и анализирали имале су задатак: приказати губитак крви са једне клаонице, конкретно са клаонице у Пљевљима. Међутим, да би се уочила и хранљивост крви, ми ћемо упоредити њену енергетску вриједност са енергетском вриједношћу мршавог говеђег меса.

	мршаво говеђе месо	крв
вода	74,23%	80,82%
бјеланчевина	20,60%	17,30%
калорије	сса 99	сса. 76

Из овог упоређења јасно се види да је енергетска вриједност крви скоро једнака енергетској вриједности мршаваг говеђег меса.

Ми смо израчунали да је за добијање 94.247 кгг. говеђег меса, колико износи тежина изгубљене крви у току четворогодишњег клања стоке на клаоници у Пљевљима, потребно заклати 1.700 говеди. А ако пак цифру од 94247 која нам у килограмима показује количину мршаваг говеђег меса, помножимо са 120 — што би била продајна цијена једном килограму мршаве говедине, добијемо износ од 11,309.640 динара. То би била штета изражена у динарима, настала неискоришћењем крви добијене клањем стоке на градској клаоници у Пљевљима. Одмах можемо поставити питање: колико је крви изгубљено на осталим клаоницама у НР Црној Гори и колики је износ штете, изражен у динарима? То питање повлачи за собом и друго питање: да ли се крв, не само са градске клаонице у Пљевљима, већ и са осталих клаоница у Црној Гори, може — ако не данас а оно у скорој будућности, користити?

На ово питање ми ћемо покушати дати, ако не одговор, а оно макар и сугестију, преко које се не би требало ћутке прећи. Та сугестија — одговор, била би формулисана овако:

У Бијелом Пољу се подиже велика индустриска клаоница. Ова клаоница би требала имати посебан погон за искоришћење, прераду не само крви, већ и осталих кланичних отпадака. Пуни капацитет овога погона не би могле задовољити сировине добијене од матичне индустриске клаонице (таквог капацитета би га требало и подићи), Већ би се у Бијело Поље допремала крв у бурадима и са осталих клаоница у Црној Гори. Тај посао, није неизводљив. Треба само одговорна лица заинтересовати, како би ова важна и пуновриједна бјеланчевина била искоришћена.

Ово питање коришћења крви покренули смо због тога што, по нашем мишљењу, постоје реалне могућности да се оно у Црној Гори, ако не у потпуности, а оно бар донекле ријешити.

Мјере унапређења сточарства, које треба рјешавати комплексно, добиле би крвним брашном, које би индустриска клаоница у Бијелом Пољу произвођила, јефтин избор вриједних бјеланчевина, које би високим садржајем аминокиселина повећале, не само продукцију млијека, него и месо код животиња храњених овим хранивом,